

Висновки. Отже, виходячи з вище сказаного, аналіз понятійного кола сутності молоді сім'ї виявив його широту і багатозначність. Таким чином, керуючись уточненими поняттями загальної, дошкільної та сімейної педагогіки, можна говорити про подальший розвиток її понятійно-термінологічного апарату, який дозволить розробити загальну методологію нової сфери педагогічних знань.

Література:

1. Бевз Г.М. Приймання сім'я: соціально-психологічні виміри. Монографія / Г.М. Бевз. – К.: Видавничий Дім „Слово”, 2010. – 352 с.
2. Буніна Л.М. Усвідомлене батьківство як соціально-педагогічне явище / Л.М. Буніна // Вісник Луганського держ. пед. ун-ту імені Тараса Шевченка: Педагогічні науки. – 2003. – № 7. – С. 18 – 20.
3. Енциклопедія батьківства / За заг. ред. С.І. Коваленко; Г. С. Адамів, С. В. Кириленко, Н. В. Білоусова, В. М. Блажінин. – Київ: КНТ, 2008. – 576 с.
4. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. – 2-ге видання / За заг. ред. проф. І.Д. Звереві. – Київ, Сімферополь: Універсум, 2013. – 536 с.
5. Закон України „Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні” від 05.02.1993 № 2998-XII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws>
6. Кравець В.П. Психологічні та психолого-педагогічні аспекти формування усвідомленого батьківства / В.П. Кравець. – К.: Академія, 2001. – 244с.
7. Макаренко, А.С. Книга для батьків. Лекції про виховання дітей / А.С.Макаренко. – К.: Рад. шк., 1972. – 336с.
8. Словничок юридичних термінів: Навч. посіб. / Уклад. В. П. Марчук. – К.: МАУП, 2003. – 128 с.
9. Соціальна педагогіка: словник-довідник [Т.Ф. Алексєнко, Ю.М. Жданович, І.Д. Зверєва, О.Л. Кононко та ін.]; за заг. ред. Т.Ф. Алексєнко. – Вінниця, ООО „Планер”, 2009. – 548 с.
10. Стельмахович М.И. Народная педагогика / М.И. Стельмахович. – К.: Рад. шк., 1985. – 312 с.
11. Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редакт.: Ю.С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. – К.: „Укр. енцикл.”, 2003. – Т. 5: П – С. – 736 с.

References:

1. Bevez G.M. Pryjomma sim'ya: social'no-psy'xologichni vy'miry. Monografiya. – K.: Vy'davny'chy'j Dim „Slovo”, 2010. – 352 s.
2. Bunina L.M. Usvidomlene bat'kivstvo yak social'no-pedagogichne yavy'shhe // Visnyk Lugans'kogo derzh. ped. un-tu imeni Tarasa Shevchenka: Pedagogichni nauky. – 2003. – # 7. – S. 18 – 20.
3. Ency'klopediya bat'kivstva / Za zag. red. Ye.I. Kovalenko; G. S. Adamiv, S. V. Kyrylenko, N. V. Bilousova, V. M. Blaginin. – Ky'yiv: KNT, 2008. – 576 s.
4. Ency'klopediya dlya faxivciv social'noyi sfery. – 2-ge vy'dannya / Za zag. red. prof. I.D. Zvyeryevoyi. – Ky'yiv, Simferopol: Universum, 2013. – 536 s.
5. Zakon Ukrainy „ Pro spry'yannya social'nomu stanovlennyu ta rozvy'tku molodi v Ukraini” vid 05.02.1993 # 2998-XII. – [Elektronny'j resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws>
6. Kravets' V. P. Psy'xofiziologichni ta psy'xologo-pedagogichni aspekty' formuvannya usvidomlenogo bat'kivstva / V.P. Kravets' – K.: Akademiya, 2001. – 244s.
7. Makarenko, A.S. Kny'ga dlya bat'kiv. Lekciyi pro vy'xovannya ditej / A.S.Makarenko. – K.: Rad. shk., 1972. – 336s.

8. Slovny'chok yury'dy'chny'x terminiv: Navch. posib. / Uklad. V. P. Marchuk. – K.: MAUP, 2003. – 128 s.
9. Social'na pedagogika: slovny'k-dovidny'k [T.F. Aleksyeyenko, Yu.M. Zhdanovy'ch, I.D. Zvyeryeva, O.L. Kononko ta in.]; za zag. red. T.F. Aleksyeyenko. – Vinny'cya, ООО «Planer», 2009. – 548 s.
10. Stel'maxovy'ch M.Y'. Narodnaya pedagogika. – M.Y'. Stel'maxovy'ch / K.: Rad. shk., 1985. – 312 s.
11. Yury'dy'chna ency'klopediya: V 6 t. / Redkol.: Yu.S. Shemshuchenko (vidp. red.) ta in. – K.: „Ukr. ency'kl.”, 2003. – T. 5: P – S. – 736 s.

Педагогіка

УДК 379.8:78 – 057.874:167.1

старший викладач кафедри естетичного виховання,
аспірант кафедри естетичного виховання Власова О. Б.
Чернігівський національний педагогічний
університет імені Т. Г. Шевченка

**МУЗИЧНО-ДОЗВІЛЛЕВА ДІЯЛЬНІСТЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ
ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА**

Анотація. В статті аналізується поняття «музично-дозвіллевої діяльності» як наукової проблеми та об'єкта наукових досліджень через категорії «дозвілля», «дозвіллева діяльність», «культурно-дозвіллева діяльність». Висвітлено місце та роль музично-дозвіллевої діяльності у процесах формування особистості.

Ключові слова: культурно-дозвіллева діяльність, музично-дозвіллева діяльність, самовиховання, самореалізація, формування особистості.

Анотация. В статье анализируется понятие «музыкально-досуговой деятельности» как научной проблемы и объекта научных исследований через категории «досуг», «досуговая деятельность», «культурно-досуговая деятельность». Освещены основные моменты места и роли музыкально-досуговой деятельности в процессах формирования личности.

Ключевые слова: культурно-досуговая деятельность, музыкально-досуговая деятельность, самовоспитание, самореализация, формирование личности.

Annotation. This article is analyzed the concept of "Music and leisure activities" as a scientific problem and object of the research through the categories as "leisure", "leisure activity", "leisure and cultural activities". It's also about the place and the role of the music and the leisure activities in the processes of the identity formation.

Key words: cultural-leisure activity, musical-leisure activity, self-education, self-realization, formation of personality.

Вступ. Сьогодні суспільство потребує виховання людини, здатної до творчої самореалізації та духовного самовдосконалення. У вирішенні означених проблем важливу роль має відігравати система освіти. У державних, нормативних документах передбачено прогресивні зміни, що мають відбуватися в системі освіти, закладено нові підходи до її розвитку.

Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні визначає виховання як «процес залучення особистості до засвоєння вироблених людством цінностей, створення сприятливих умов для реалізації

нею свого природного потенціалу та творчого ставлення до життя, спрямований на утвердження суспільно значущих норм і правил поведінки особистості» [3,25].

Формування мети статті та завдань. Мета та завдання статті полягають в аналізі музично-дозвілєвої діяльності молодших школярів як наукової проблеми, що вимагає свого вирішення в процесі підготовки майбутніх учителів початкової школи.

Виклад основного матеріалу. У сучасному суспільстві спостерігається розширення форм самодіяльної дозвілєвої діяльності. Дозвілля, яке раніше поділялося здебільшого на сімейні та соціальні форми, зараз значно розширилося за обсягом, різноманітністю, видами та здійснюється поза традиційними формами. Як зазначає дослідник дозвілля та вільного часу М. Аріарський: «Практика свідчить, що ... неорганізоване дозвілля порівняно з організованим виявилось незрівнянно гучнішим, динамічнішим і оперативним реагуючим на соціально-культурну ситуацію, що складається» [1,78].

Для змістовного аналізу музично-дозвілєвої діяльності молодших школярів як наукової проблеми необхідно з'ясувати основні термінологічні орієнтири, які мають суттєве відношення до вказаної проблематики. У сучасній науковій літературі зустрічаються поняття «вільний час» та «дозвілля», які ототожнюються деякими науковцями (Л. Акімова, В. Байкова, Ю. Бардашевська, А. Вишняк, І. Єрошенков, Т. Кисельова та інші), а також поняття «дозвілєва діяльність» та «культурно-дозвілєва діяльність» (Г. Анашкіна, О. Бойко, В. Бочелюк, К. Бочелюк, В. Тарасенко, О. Клюско, В. Піча, Д. Половєна та інші) тощо.

В. Піча вважає, що «вільний час можна визначити як ту частину соціального, в тому числі і позаробочого часу, яка вивільнена від невідкладних справ і є «часом свободи», простором вільної діяльності і вільного розвитку особистості» [5,37]. Таким чином, під вільним часом розуміється такий час, який не поглинається безпосередньо продуктивною працею, а залишається для вільної діяльності, дозвілля.

Дозвілля ж визначається більшістю науковців як частина вільного позаробочого, позанавчального часу, що є сферою формування й вияву різних рівнів життєдіяльності, безпосередньо спрямованих на всебічний і гармонійний розвиток особистості. [6,48].

Загальною рисою усіх визначень поняття «дозвілля» є погодження з тим фактом, що дозвілля належить час, вільний від роботи та задоволення фізіологічних й невідкладних потреб. Змістовий розвиток даного поняття здійснювався у бік уточнення змістовності дозвілля, – будучи свободою від необхідних занять, воно має бути чимось заповненим і для чогось використаним.

Однак роль працівників освіти, а особливо учителів початкової ланки в організації процесу дозвілля, культурно-дозвілєвої діяльності, музично-дозвілєвої діяльності, як її складової, а також підготовка їх до проведення такої діяльності вивчена недостатньо повно. Автори наукових досліджень у галузі підготовки вчителя в системі вищої педагогічної освіти, формування особистості сучасного педагога-вихователя (І. Бех, Б. Брилін, Ф. Гоноболін, Р. Гуревич, О. Дубасенюк, І. Зязюн, А. Капська, Н. Мойсеюк, В. Роменець, В. Сластьонін, М. Сметанський, С. Сисоєва, Г. Тарасенко, А. Щербак та інші), дослідники проблеми змісту, методів, форм організації виховної роботи

(М. Болдирев, В. Оржеховська, М. Рожков та інші), основ індивідуального підходу до особистості школяра (С. Карпенчук, М. Красовицький, М. Сметанський та інші), специфіки виховної роботи вчителя початкових класів (Ш. Амонашвілі, М. Лещенко, В. Сухомлинський та інші), особливостей підготовки майбутніх учителів початкових класів до виховної роботи (О. Кучерявий, О. Отяч, О. Савченко, Л. Хомич та інші) відзначають важливість організаційних умов у діяльності вчителя, необхідність пошуку шляхів та засобів його професійного становлення, а також вказують на недостатню розробленість проблеми підготовки вчителів до організації дозвілєвої діяльності учнів, особливо у позанавчальний час.

Дозвілєва діяльність визначається науковцями як спеціалізована підсистема духовно-культурного життя суспільства, що функціонально об'єднує соціальні інститути, які покликані забезпечувати розповсюдження духовно-культурних цінностей, їх активне творче освоєння людьми у сфері вільного часу з метою формування творчо активної особистості [4, 40].

Культурно-дозвілєва діяльність, яка є одним з найважливіших засобів оптимізації соціокультурного середовища – це процес створення, розповсюдження й примноження духовних цінностей людства з одного боку та процес виховання, самовиховання й самореалізації особистості – з іншого. Науковці застосовують також ряд близьких понять, таких як «саморозвиток» (І. Кант, К. Ушинський, П. Каїтєрев, С. Гессен), «самоактуалізація» (Д. Роджерс, А. Маслоу), «самоствердження» (Л. Коган), які пов'язані з поняттям самореалізації особистості. Процеси самовиховання й самореалізації особистості максимально повно реалізуються саме у творчій культурно-дозвілєвій діяльності.

Певний обсяг неорганізованого дозвілля та невміння ним розпорядитися може призводити дітей до соціальних проблем. Проблема ж самостійності в організації власної культурно-дозвілєвої діяльності молодших школярів та участі вчителя у спрямуванні та керуванні цією діяльністю переважно залишається малодослідженою. Та саме ця проблема заслуговує на увагу сучасних науковців, тому що людина, яка навчена та вміє проводити власне дозвілля з користю, не тільки розвиває власну особистість, але й сприяє підвищенню рівня загальної культури суспільства. З цієї причини особливої важливості набуває культурно-дозвілєва діяльність молодших школярів та музично-дозвілєва діяльність як її складова.

Можемо стверджувати, що музичне мистецтво в рамках культурно-дозвілєвої діяльності має величезний цілеспрямований організаційний дозвілєвий потенціал. Використання музики у педагогічній організації дозвілєвої діяльності молодших школярів допомагає формуванню дитячої особистості, наповнює та збагачує дозвілля. Музика здатна активувати творчі, розумові та фізичні здібності дітей, створити педагогічні умови для участі молодших школярів у різноманітних формах музично-дозвілєвої діяльності.

Під музично-дозвілєвою діяльністю дітей розуміється діяльність, яка створює музично-дозвілєве середовище та сприяє вільному засвоєнню цінностей мистецтва, розвитку особистості та суспільства.

В процесі музично-дозвілєвої діяльності дитина, яку спрямовано на власне самопізнання та самовдосконалення, може за допомогою дорослих обрати шлях такого пізнання та удосконалення й навчитися в подальшому організовувати власне дозвілля самостійно. Тому постає проблема організації

музично-дозвіллевої діяльності, у якій можемо виокремити два взаємопов'язаних пласти – мотивацію власного самовдосконалення та створення середовища, у якому таке самовдосконалення є можливим [7,5].

Різноманітні види музично-дозвіллевої діяльності як складової частини культурно-дозвіллевої можна класифікувати по п'яти основним напрямкам – відпочинок, розваги, свята, самоосвіта та творчість.

Музично-дозвілєва діяльність має широкі функціональні можливості. Чотири функції дитячого дозвілля – розвиваюча, пізнавальна, розважальна та освітня найбільш вдало суміщуються саме в процесі музично-дозвіллевої діяльності. Необхідно також зазначити естетичну та корекційну функції, які найбільш повно виявляються саме в процесі музично-дозвіллевої діяльності.

Кожний напрямок, кожна форма музично-дозвіллевої діяльності будується за певними технологіями, має певні, часом унікальні особливості. Однак є фактори, що об'єднують усіх, хто пов'язаний з цією сферою духовного життя. Це *принципи музично-дозвіллевої діяльності*, найбільш загальні положення, які відображають об'єктивно існуючі, внутрішньо обумовлені, необхідні й стійкі зв'язки й відношення, що складаються в процесі створення, освоєння, збереження й розповсюдження цінностей культури та визначають її спрямованість, характер, зміст і форми:

- добровільності й загальної доступності музично-дозвіллевої діяльності;
- розвитку ініціативи й самодіяльності;
- комплексності використання культуротворюючого потенціалу;
- диференціації морально-емоційного впливу різних жанрів музичної культури на молодших школярів;
- послідовності залучення індивідів до світу музичної культури;
- взаємовпливу й взаємодоповнення реалізації адаптивно-нормативної, освітньо-розвиваючої, перетворювальної, зберігаючої, інформаційно-просвітницької, інтегративно-комунікативної й рекреативно-ігрової функцій; інформаційно-логічного та емоційно-образного впливу на свідомість, почуття й поведінку молодших школярів;
- естетизації суспільного життя.

Тобто музично-дозвілєва діяльність дітей та дорослих – це діяльність, яка створює музично-дозвілєве середовище, в якому гармонійно інтегрується творчість, відпочинок, свята, відбувається самореалізація особистості, що сприяє вільному творчому засвоєнню музичних цінностей, розвитку особистості, і, завдяки цьому – розвитку суспільства взагалі.

Говорячи про музично-дозвілєве середовище дитини необхідно зауважити, що воно, з одного боку, створюється дорослими для дітей, а з іншого – є результатом діяльності самих дітей. Не можна, на нашу думку, зменшувати значення дитячої самодіяльності, тому що дитинство не є тільки часом «підготовки» до дорослого життя, а й перш за все є ціннісним саме по собі, являє собою певну субкультуру зі своїми традиціями, усною творчістю, піснями, музичними іграми тощо.

З таких позицій музично-дозвілєве середовище є середовищем взаємного пізнання дитини і дорослого з урахуванням невимовності, власного вибору і дорослого, і, певною мірою, дитини. Розуміння цінності культури дозвілля для дитини багато у чому обумовлюється близькими дорослими: родиною, вихователями, вчителями. Але особливу роль своєрідного медіатора, виконує середовище класу, дитячого колективу. Саме у шкільному колективі,

здебільшого через особистість учителя відбувається взаємовплив, взаємозбагачення між сімейним та соціальним середовищами.

Отже, організація музично-дозвіллевої діяльності дозволяє різнобічно та гармонійно впливати на формування, розвиток та становлення особистості молодших школярів засобами музичного мистецтва, враховуючи при цьому і їхні індивідуальні особливості.

Музично-дозвілєва діяльність, яка має переважно творчий характер, може стати об'єднуючим фактором для всього класу. В процесі музично-дозвіллевої діяльності молодші школярі проводять час із задоволенням й користю для розвитку своїх здібностей, мають можливості для творчого самовираження.

На відміну від позашкільних музичних гуртків та секцій (які не всі діти можуть відвідувати з багатьох причин, в тому числі й фінансових), в умовах школи можуть створюватися спеціальні музичні програми (тематичні або святкові), музичні клуби тощо, які гармонійно поєднують у собі всі чотири функції дитячого дозвілля і у яких діти братимуть участь як у ролі учасників, так і в ролі глядачів.

В процесі музично-дозвіллевої діяльності будь-якій дитині виключено почуватися самотньою. Мають важливість також зайнятість і можливості для розкриття власного «Я», самоствердження перед собою та оточенням. Залучення молодших школярів до творчого процесу у рамках музично-дозвіллевої діяльності, як і навчання їх самоорганізації такої діяльності може відіграти немалу роль як у їх майбутньому житті, так і у їхньому наступному виборі життєвого та професійного шляху.

Відповідна підготовка допоможе вчителю зрозуміти проблеми й інтереси дітей, забезпечити спроможність створити умови для їх самовиховання та самореалізації у межах музично-дозвіллевої діяльності, опанувати ефективні методи виховного впливу, які не викликають опору молодших школярів, бо базуватимуться на повазі до них. Сучасний педагог має добре розумітися на психологічних механізмах розвитку, вікових особливостях, новоутвореннях, актуальних проблемах, сенситивних періодах розвитку особистості молодшого школяра.

Дійово-конструктивний і емоційно-прийнятний тип ціннісного ставлення до дітей, помірна регламентованість дитячої творчості й поведінки та заохочувально-допоміжний стиль керівництва з боку вчителя стануть найсприятливішими факторами позитивного впливу на розвиток особистості молодших школярів.

Висновки. Зростаючий темп життя, збільшення тривалості робочого дня батьків не дає їм можливості приділяти достатньо часу своїм дітям, ставить питання про необхідність існування найрізноманітніших форм організації дитячого дозвілля і виводить на перший план школу та особистість педагога. Тому надзвичайно важливим стає пошук та створення нових методів і форм організації культурно-дозвіллевої діяльності молодших школярів. В цій ситуації актуальною стає саме музично-дозвілєва діяльність учнів, яка, поєднуючи в собі всі функції дитячого дозвілля, водночас містить в собі можливості для активізації й індивідуалізації формування та розвитку дитячої особистості.

Музично-дозвілєва діяльність як складова культурно-дозвіллевої діяльності є засобом самовираження та самореалізації духовних потреб

особистості. Її зміст найбільш широко розкривається у процесі розваг, свят, самостійної музичної діяльності, надаючи молодшим школярам можливість розвивати культурні потреби, духовний потенціал, творчі здібності. Усе це призводить до формування основ загальної й музичної культури дитини та, як наслідок, до всебічного розвитку особистості учня в процесі організації та проведення музично-дозвілєвої діяльності. Проте і вимагає від сучасної освіти пошуку та впровадження нових шляхів і методів модернізації, спрямованих на підготовку педагогів нового типу для початкової школи, здатних не тільки професійно, а й творчо підходити до вирішення завдань виховного характеру.

Література:

1. Ариарский М.А. Прикладная культурология \ М. А. Ариарский. – СПб.: Изд-во Госуд. Университета культуры и искусств, 2001. – 288с.
2. 144 Никитина Г.Я. История культурно-досуговой деятельности: Учебное пособие \ Г. Я. Никитина. – М.: МГУК, 1998. – 65с.
3. Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uazakon.com/document/fpart/68/idx68425.htm>
4. Петрова І. В. Історія дозвілля: проблеми періодизації / І. В. Петрова // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв: Щоквартальний науковий журнал: Видання "Мілевіум", 2009, N 4. – С.39-43
5. Піча В. М. Вільний час: тенденції і проблеми розвитку \ В. М. Піча. – К., 1998. – 106с.
6. Бочелюк В.Й., Бочелюк В.В. Дозвіллязнавство: Навчальний посібник \ В.Й. Бочелюк, В.В. Бочелюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. 208 с
7. Кочубей Н. Дозвілєва діяльність дітей як чинник особистісного розвитку \ Н. Кочубей [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.stationline.org.ua/index.php/pedagog/85/15278-dozvillyeva-diyalnist-ditej-yak-chinnik-osobistisnogo-samorozviku.html>

References:

1. Ariarskiy M.A. Prikladnaya kulturologiya \ M. A. Ariarskiy. – SPb.: Izd-vo Gosud. Universiteta kultury i isskustv, 2001. – 288s.
2. 144 Nikitina G.Ya. Istoriya kulturno-dosugovoy deyatel'nosti: Uchebnoe posobie \ G. Ya. Nikitina. – M.: MGUK, 1998. – 65s.
3. Natsionalna programma vihovannya ditey ta uchnivsko-yi molodl v UkraYni [Elektronniy resurs]. – Rezhim dostupu: <http://uazakon.com/document/fpart/68/idx68425.htm>
4. Petrova I. V. Istoriya dozvillya: problemi periodizatsiyi / I. V. Petrova // Vismik Derzhavnoyi akademiyi kerivnih kadrlv kul'turi i mistetstv: Shokvartalniy naukoviy zhurnal: Vidavnistvo "Milenium", 2009, N 4. – S.39-43
5. Plcha V. M. Vlniy chas: tendentsiyi i problemi rozvitu \ V. M. Plcha. – K., 1998. – 106s.
6. Bochelyuk V.Y., Bochelyuk V.V. Dozvil'leznavstvo: Navchalniy posibnik \ V.Y. Bochelyuk, V.V. Bochelyuk. – K.: Tsentr navchalnoyi literaturi, 2006. 208 s
7. Kochubey N. Dozvil'leva diyalnist ditey yak chinnik osobistisnogo rozviku \ N. Kochubey [Elektronniy resurs]. – Rezhim dostupu: <http://www.stationline.org.ua/index.php/pedagog/85/15278-dozvillyeva>

УДК: [37.091.12 – 051: 373.3] – 044.332

асистент кафедри дошкільної та початкової освіти Вострякова Н. В.
Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТЬ У КОНТЕКСТІ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ АДАПТАЦІЇ МОЛОДИХ ПЕДАГОГІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Анотація. Статтю присвячено пошукам шляхів оптимізації процесу професійної адаптації молодих педагогів. Проведено аналіз понять «наставництво», «тьюторство», «коучинг», «менторинг». Розглянуто наставництво як процес, що забезпечує всебічну підтримку молодого фахівця без відриву від робочого місця, сприяє його швидкій адаптації, а також ефективному й якісному становленню у професійній діяльності.

Ключові слова: професійна адаптація, молодий фахівець, тьюторство, коучинг, менторинг, наставництво.

Анотация. Статья посвящена поискам путей оптимизации процесса профессиональной адаптации молодых педагогов. Проведен анализ понятий «наставничество», «тьюторство», «коучинг», «менторинг». Рассматривается наставничество как процесс, обеспечивающий всестороннюю поддержку молодого специалиста без отрыва от рабочего места, способствующий его быстрой адаптации, а также эффективному и качественному становлению в профессиональной деятельности.

Ключевые слова: профессиональная адаптация, молодой специалист, тьюторство, коучинг, менторинг, наставничество.

Abstract. This article is devoted to finding ways to optimize the process of professional adaptation of young teachers. In the article was held terminological analysis of the concepts of «mentoring», «tutoring», «coaching». Mentoring is considered as a process of professional support young professional at his workplace, which contributes to his rapid adaptation and qualitative development in a professional activity.

Key words: professional adaptation, young professional, tutoring, coaching, mentoring.

Вступ. Стрімкий розвиток науки та техніки ставить сучасного фахівця перед необхідністю постійно збагачувати свої знання та вміння, навчатися упродовж усього життя. Можна стверджувати, що саме життя актуалізує необхідність неперервної освіти. Але є період в діяльності фахівця будь-якого напрямку, який характеризується особливим відчуттям відірваності теоретичних знань і виробничої реальності. Це – початок його професійної діяльності. Справедливість такого відчуття підтверджують і роботодавці, які змушені констатувати той факт, що випускник педагогічного вишу не завжди відповідає рівню вимог до чинного вчителя-початківця. З іншого боку, молоді вчителі, об'єктивно оцінюючи свої вміння, відчуваючи нездатність подолати перепони, саме в перші два-три роки залишають педагогічну професію, так і не набувши професійної майстерності [1, с.238].

Початок педагогічної кар'єри є вкрай важливим етапом у процесі професійного становлення вчителя. Молодий фахівець має бути достатньо